

Exam. Code : 103204

Subject Code : 1136

B.A./B.Sc. 4th Semester

INDIAN CLASSICAL DANCE

Time Allowed—3 Hours]

[Maximum Marks—50

Note :— Attempt any FIVE questions in all, carrying 10 marks each. Question No. I is compulsory.

I. Answer/write the following in very short :—

- (a) Back ground music of Odissi Dance.
- (b) Folk Dance 'Naati'.
- (c) What is 'Nritya' ?
- (d) Kinds of Bharmaries.
- (e) Contributions of 'Pt. Birju Maharaj Ji'.
- (f) Characteristics of Banaras Gharana.
- (g) Thekha of Dhamar Taal.
- (h) Tehai in Roopak Taal.
- (i) Dugan Layakari of Ada Choutaal.
- (j) Thekha of Roopak Taal.

II. Write an essay on 'Dance and Religion'.

III. Give a biographical sketch of 'Pt. Sundar Prasadji' and his contribution in the field of Kathak Dance.

- IV. Write about Utpalavan Bhedas in detail according to 'Nandi Keshwar'.
- V. Write about any five Folk Dances of Himachal Pradesh.
- VI. Compare and contrast of characteristics of Lucknow and Jaipur Gharanas.
- VII. Define Natya, Nritya and Nritya in detail.
- VIII. Write the following notations :—
- (a) One Kavit in Dhamar Taal.
- (b) One Paran in Roopak Taal.

(Punjabi Version)

ਨੋਟ :— ਕੁਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ।
ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ I ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

I. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਲਿਖੋ :

- (ੳ) 'ਉੜੀਸੀ' ਨ੍ਰਿਤ ਦਾ ਪਿੱਠਭੂਮੀ ਸੰਗੀਤ।
- (ਅ) 'ਨਾਟੀ' ਲੋਕ ਨ੍ਰਿਤ।
- (ੲ) 'ਨ੍ਰਿਤਯਾ' ਕੀ ਹੈ ?
- (ਸ) ਭ੍ਰਮਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰ।
- (ਹ) ਪੰਡਿਤ ਬਿਰਜੂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ।
- (ਕ) ਬਨਾਰਸ ਘਰਾਣੇ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਈਆਂ।
- (ਖ) ਧਮਾਰ ਤਾਲ ਦਾ ਠੇਕਾ।
- (ਗ) ਰੂਪਕ ਤਾਲ ਦੀ ਤਿਹਾਈ।

(ਘ) ਆੜ੍ਹਾ ਚੌਤਾਲ ਦੀ ਦੁਗੁਣ ਲੈਅਕਾਰੀ।

(ਙ) ਰੂਪਕ ਤਾਲ ਦਾ ਠੋਕਾ।

II. 'ਨ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਧਰਮ' ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਲੇਖ ਲਿਖੋ।

III. ਪੰਡਿਤ ਸੁੰਦਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਜੀ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਅਤੇ ਕੱਥਕ ਨ੍ਰਿਤ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਲਿਖੋ।

IV. 'ਨੰਦੀਕੇਸ਼ਵਰ' ਅਨੁਸਾਰ ਉਤਪਲਵਨ ਭੇਦਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

V. ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੋਈ ਪੰਜ ਲੋਕ ਨ੍ਰਿਤਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ।

VI. ਲਖਨਊ ਅਤੇ ਜੈਪੁਰ ਘਰਾਣੇ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਈਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ।

VII. ਨਾਟਯ, ਨ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਨ੍ਰਿਤਯਾ ਦੀ ਵਿਸਤਾਰਪੂਰਵਕ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

VIII. ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਨੋਟੇਸ਼ਨਾਂ ਲਿਖੋ।

(ੳ) ਧਮਾਰ ਤਾਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਵਿੱਤ

(ਅ) ਰੂਪਕ ਤਾਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਰਨ।

(Hindi Version)

ਨੋਟ :— ਕੁਲ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ, ਸਭ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸੰਖਿਆ I अनिवार्य है।

I. निम्नलिखित के संक्षिप्त उत्तर दें :—

(क) 'उड़ीसी' नृत्य का पृष्ठभूमि संगीत।

(ख) 'नाटी' लोक नृत्य।

(ग) नृत्य क्या है ?

(घ) भ्रमरी के प्रकार।

(ङ) पंडित बिरजू महाराज जी का योगदान।

(च) बनारस घराने की विशेषताएँ।

(छ) धमार ताल का ठेका।

(ज) रूपक ताल की तिहाई।

(झ) आड़ा चौताल की दुगुन लयकारी।

(ञ) रूपक ताल का ठेका।

II. 'नृत्य और धर्म' पर एक निबंध लिखें।

III. पंडित सुन्दर प्रसाद जी की जीवनी और कथक नृत्य में उनके द्वारा दिये गये योगदान को लिखें।

IV. नन्दिकेश्वर अनुसार उत्पल्वन भेदों का विस्तृत वर्णन करें।

V. हिमाचल प्रदेश के कोई पाँच लोकनृत्यों के बारे में लिखें।

VI. लखनऊ तथा जयपुर घराने की विस्तृत व्याख्या करें।

VII. नाट्य, नृत्त एवं नृत्य की विस्तृत व्याख्या करें।

VIII. निम्नलिखित नोटेशन लिखें :—

(क) धमार ताल में एक कवित्त

(ख) रूपक ताल में एक परन।